

TAKIM SPORLARI AÇISINDAN EMPATİ VE TAKIM BİRLİKTELİĞİ İLİŞKİSİ

Ferudun DORAK¹

Nilgün VURGUN¹

Geliş Tarihi: 06.02.2006

Kabul Tarihi: 31.05.2006

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, takım sporu yapan sporcuların takım birlikteliği ve empati arasındaki ilişkisi ile, bu sporcuların farklı değişkenler açısından takım birlikteliği ve empati düzeylerinin belirlenmesidir.

Çalışmaya yaşları 15 ve 43 arasında; Basketbol, Hentbol, Voleybol, Futbol branşlarında, 216 erkek, 189 bayan toplam 405 kişi katılmıştır. “ Spor Ortamında Empati” ve “Takım Birlikteliği” ölçekleri kullanılmıştır.

Verilerin istatistiksel analizinde; toplam puanlar arasında Pearson Korelasyon Katsayısı, Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey-HSD Post- Hoc testi yapılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre; takım birlikteliği ve empati arasında %30'luk oranda doğrusal bir ilişki olduğu bulunmuştur. Voleybol ve Basketbol oyuncularının empati düzeyi Hentbol ve Futbol oyuncularından daha yüksek bulunmuştur (F (3,401) 6,5673; p<0.05). Voleybol oyuncularının takım birlikteliği, Hentbol oyuncularının takım birlikteliğinden yüksektir. Ayrıca Futbol oyuncularının da takım birlikteliği, Hentbol ve Basketbol oyuncularından yüksek olduğu görülmüştür (F (3,401) 7,8710;p<0.05). Bayan sporcuların empati düzeyi erkeklerden daha yüksek bulunmuştur (F(1,403) 4,4753;p<0.05). Deneyimsiz sporcuların takım birlikteliği deneyimli sporculardan daha yüksek bulunmuştur (F(2,402) 3,4533; p<0.05). Anne eğitimi yüksek olan takım sporcularının empati ve takım birlikteliği düzeyleri anne eğitimi düşük olan takım sporcularından daha yüksek bulunmuştur (F(3,401) 4,3122; p<0.05. F(3,401) 2,9418;p<0.05).

Anahtar Kelimeler : Takım sporcuları, Takım Birlikteliği, Empati

THE RELATION OF EMPATHY AND TEAM COHESION IN TERMS OF TEAM SPORTS

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relation between the Empathy and Team Cohesion of the players who do team sports. Furthermore, this study is done to determine the levels of the Empathy and Team Cohesion in terms of different varieties of the players.

Dealing with the branches of Basketball, Handball, Volleyball and Football 216 men and 189 women, totally 405 players between the ages of 15 and 43 were participated for this study. “Empathy in Sport surrounding” and “Team Cohesion” measurements were used in the study.

In the statistical analysis of the datas, among the total points, Person Correlation coefficient, one way variance Analysis and Tukey-HSD Post-HOC test were done.

According to the results of this study parallel relation with the rate of %30 between the Team Cohesion and Empathy was found out. It was determined that the Empathy level of the Volleyball and Basketball players is higher than the empathy level of the Handball and Football players (F (3,401) 6,5673; p <0.05).The Team Cohesion of the Volleyball players is higher than the Team Cohesion of the Handball players. Also it was seen that the Team Cohesion of the Football players is higher than the Team Cohesion of the Handball and Basketball players (F (3,401) 7,8710; p<0.05). It was found out that the Empathy level of the women is higher than the Empathy level of the men (F (1,401) 4,4753; p<0.05). We have obtained that the Team Cohesion of the non- experienced players is higher than the Team Cohesion of the experienced players (F (2,402)3,4533; p<0.05). It was found out that the level of the Empathy and Team Cohesion of the team players who have educated mothers is higher than the level of the Empathy and Team Cohesion of the team players who have non-educated mothers (F (3,401) 4,3122; p<0.05),(F (3,401) 2,9418; p<0.05).

Key Words: Team Players, Team Cohesion, Empathy

¹Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ

Carl Rogers'ın tanımladığı Empati, bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir(1).

Empati; başkalarının düşünce ve duygularının ve bunların olası anlamlarının nesnel bir şekilde farkında olma, karşısındakinin duygu ve düşüncelerini temsili olarak yaşama, kendini başkasının yerine koyma vb olarak kullanılır. Bu haliyle hem bilişsel hem de duygusal bir süreçtir ve kişinin kendini karşısındakinin durumunda hayal etmesiyle, kendi benzer deneyimlerini anımsamasıyla gerçekleşir. Empati ayrıca bu duygu ve düşünce paylaşımına uygun tepkileri de üretir (zor durumda olanlara yardım etme gibi) (2).

Empati, kişiler arası etkin ve sağlıklı iletişimde önemli bir değişkendir. Borke, empatinin sosyal uyuma katkısı olan temel insan özelliklerinden birisi olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle empati'nin yaşamın her anında kullanılması kaçınılmazdır (3).

Spor ortamında özellikle spor karşılaşmaları sırasında; oyuncuların empatik becerilerinin spor branşında etkili olacağı akla uygun bir yaklaşımdır. Özellikle takım sporlarında oyuncunun kendi takım arkadaşlarına, antrenörüne ve rakip oyunculara ilişkin empatik becerisini kullanması; onların nasıl davranacağını tahmin etmesinde, takım ruhunun oluşmasında ve buna bağlı olarak takım başarısında önemli bir faktör olabilir.

Carron (1982) gurup bütünlüğünü "amaç ve hedeflerin sürdürülmesinde gurubu bir bütün olarak bir arada tutan, eğilimlerde yansıtılan dinamik bir süreç" olarak tanımlamaktadır (4).

Carron 'a göre guruplar dinamik bir yapıdır. Statik değildir. Yaşam içinde aktif bir bütünlük göstermektedir. Pozitif ve negatif olan bir takım yönleri bulunmaktadır. Gurup elamanları ile aralarında belirgin bir ilişkinin olması söz konusudur. Takım Birlikteliği'nde iki genel kategori bulunmaktadır. Bunlar Takım Bütünlüğü ve Bireysel Çekiciliktir. Her iki boyutta birbirleriyle ilişkili olarak Gurup-Görev ve Gurup-Sosyal olarak ele alınmıştır (5).

Takım birlikteliği (Team Cohesion) , daha geniş kapsamda sosyolojik bir terim olan 'gurup birlikteliği', 'group cohesion' ile özdeştir. Her ikisi belli bir hedef için çalışan takım veya gurubu bir arada tutan birliktelik veya yapışıklık, bağlılık olarak ifade edilmektedir. Festinger, Schachter ve Back (1950) , bunu elamanların gurup içinde kalması üzerinde rol oynayan kuvvetlerin toplamı olarak ifade etmektedirler(5).

Empati düzeyi yüksek olan sporcuların takım birlikteliğinin de yüksek olabileceği düşüncesi yanlış olmaz. Takım birlikteliği yüksek olan takımların da başarılı oldukları varsayıldığında takımı oluşturan sporcuların empati düzeylerinin geliştirilmesi doğru olabilir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmaya Basketbol, Hentbol, Voleybol, Futbol branşında yaşları 15 ve 43 arasında 216 erkek, 189 bayan toplam 405 kişi katılmıştır. Bu sporculara Erkuş, A. ve Yakupoğlu, S.' nin (2000) geliştirdiği ve çalışmalarını yaptıkları 16 maddeden oluşan Spor Ortamında Empati ve Morali, S.' nin (1994) GEQ' nun Türk Popülasyonu için güvenilirlik ve geçerlik çalışmasını yaptığı 18 maddeden oluşan Takım Birlikteliği ölçekleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Empati ve Takım Birlikteliği arasındaki korelasyona bakıldığında düşük de olsa anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Empati düzeyi arttıkça Takım Birlikteliği düzeyi de artmaktadır ($r = .30$).

TABLO:1 FARKLI TAKIM SPORLARINI OLUŞTURAN SPORCULARIN EMPATİ DÜZEYLERİ

Branş	n	X	SD	F
Basketbol	59	52,4915	6,0696	6,5673*
Hentbol	135	49,8815	4,9249	
Futbol	97	50,1031	4,9064	
Voleybol	114	52,1754	5,3153	

*P<0.05

Tablo 1'de çalışmaya katılan sporcuların oluşturduğu takım sporlarına göre Empati düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir. Bu bağlamda Empati düzeylerine göre takım

sporları arasında farklılaşma olduğu belirlenmiştir Takım sporları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan Tukey-HSD Post-HOC testine göre Voleybolcuların ve Basketbolcuların Empati düzeyi Hentbol ve Futbolculardan daha yüksek bulunmuştur (F(3,401) 6,5673; p<0.05).

TABLO: 2 FARKLI TAKIM SPORLARINI OLUŞTURAN SPORCULARIN TAKIM BİRLİKTELİĞİ DÜZEYLERİ

Branş	n	X	SD	F
Basketbol	59	103	21,1782	7,8710*
Hentbol	135	101,3111	19,5423	
Futbol	97	113,8454	17,2297	
Voleybol	114	109,7632	26,0164	

*P<0.05

Tablo 2' de çalışmaya katılan sporcuların oluşturduğu spor branşlarına göre Takım Birlikteliği düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir. Buna göre Takım Birlikteliği düzeylerinin spor branşları arasında farklılaştığı belirlenmiştir Hangi spor branşları arasında fark olduğunu belirlemek amacıyla Tukey-HSD Post-HOC testi yapılmıştır. Buna göre Voleybolcuların Hentbolculardan, Futbolcuların ise Hentbol ve Basketbolculardan Takım Birlikteliği puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur F(3,401) 7, 8710;p<0.05).

TABLO:3 TAKIM SPORCULARININ CİNSİYETLERİNE GÖRE EMPATİ DÜZEYLERİ

Cinsiyet	n	X	SD	F
Bayan	189	51,5556	5,2006	4,4753*
Erkek	216	50,4398	5,3766	

*P<0.05

Tablo 3' de çalışmaya katılan bayan ve erkek sporcuların Empati düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir. Buna göre bayanların Empati puan ortalaması erkeklerden daha yüksek bulunmuştur F(1,403) 4,4753;p<0.05).

TABLO:4 TAKIM SPORCULARININ DENEYİMLERİNE GÖRE TAKIM BİRLİKTELİĞİ DÜZEYLERİ

Deneyim	n	X	SD	F
0-5 Yıl	44	114,7500	19,5319	3,4533*
6-10 Yıl	192	106,7604	21,1444	
11Yıl üstü	169	105,1065	22,8666	

*P<0.05

Tablo 4' de çalışmaya katılan üç gurup sporcunun Takım Birlikteliği ile Deneyim düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir. Buna göre Beş yıl ve altı oynayanların Takım Birlikteliği Puan Ortalamaları On Bir yıl ve üstü oynayanlara göre daha yüksek bulunmuştur F(2,402)3,4533;p<0.05).

TABLO: 5 TAKIM SPORCULARININ ANNELERİNİN EĞİTİMLERİNE GÖRE EMPATİ DÜZEYLERİ

Anne Eğitimi	n	X	SD	F
İlkokul	172	50,4651	5,3883	4,3122*
Ortaokul	70	50,2714	4,5839	
Lise	118	51,1441	5,3721	
Üniv.	45	53,4444	5,3875	

*P<0.05

Tablo 5'de çalışmaya katılan anne eğitimi düşük ve yüksek olan sporcuların Empati düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir ($F(3,401)4,3122; p<0.05$). Buna göre anne eğitimi üniversite mezunu olan sporcuların Empati puan ortalaması anne eğitimi ilkököl ve ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

TABLO: 6 TAKIM SPORCULARININ ANNELERİNİN EĞİTİMLERİNE GÖRE TAKIM BİRLİKTELİĞİ DÜZEYLERİ

Anne Eğitimi	n	X	SD	F
İlkokul	172	105,3895	20,3669	2,9418*
Ortaokul	70	104,3571	21,6815	
Lise	118	107,4915	21,5195	
Üniv.	45	115,4222	26,6266	

* $P<0.05$

Tablo 6'da çalışmaya katılan anne eğitimi düşük ve yüksek olan sporcuların Takım Birlikteliği düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin Tek Yönlü Varyans Analizi sonucu verilmiştir. Buna göre anneleri üniversite mezunu olan sporcuların Takım Birlikteliği puan ortalaması, ilkököl ve ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur ($F(3,401)2,9418; p<0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Takım sporu yapan sporcuların empati düzeyleri ile takım birlikteliği düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.30$). Sporcuların empati düzeyleri arttıkça takım birlikteliği düzeyleri de artmaktadır. Empati düzeyi yüksek olan sporcuların takım birlikteliğinin de yüksek olabileceği düşüncesiyle hareket edersek; takım birlikteliği yüksek olan sporcuların takımlarının başarılı olma olasılığının çok olması nedeniyle bu sporcuların empatik becerilerinin de geliştirilmesi doğru olabilir.

Farklı takım sporu yapan sporcuların empati düzeyleri incelendiğinde; Voleybol ve Basketbol sporu yapan sporcuların Hentbol ve Futbol sporu yapan sporculardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($F=6.5673, p<0.05$). Voleybol ve Basketbol sporu ile ilgilenen sporcuların Futbolcu ve Hentbolculara göre daha anlayışlı ve hoşgörülü olup daha paylaşımcı olabileceği ve zor durumlara daha çabuk baş edilebileceği düşüncesi ortaya çıkabilir. Benzer bir çalışmada Erkuş ve Yakupoğlu (6), Futbolcuların Basketbol ve Hentbolculara oranla daha düşük empatik beceri düzeyine sahip olduklarını belirlemişlerdir. Yaptığımız çalışmada Hentbolcu ve Futbolcular arasında bir farklılaşma çıkmamıştır.

Farklı takım sporu yapan sporcuların takım birlikteliği düzeylerine bakıldığında; Voleybolcuların Hentbolculardan, Futbolcuların ise Hentbol ve Basketbolculardan takım birlikteliği puanları yüksek bulunmuştur ($F=7.8710, p<0.05$). Morali (5), 1994 'te yapmış olduğu bir çalışmada futbolcuların takım birlikteliği düzeyi Hentbolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç bizim bulgularımızı desteklemektedir.

Takım sporu yapan farklı cinsiyetteki sporcuların empati düzeyleri incelendiğinde bayan sporcuların empati düzeyleri erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur ($F=4.4753, p<0.005$). Bayan takım sporcularının erkek sporculara göre daha anlayışlı, bir sorunu daha rahat çözebilir ve paylaşımcı oldukları söylenebilir. Korkmaz (7), kız ve erkek beden eğitimi ve spor okulu öğrencilerinin cinsiyet farkını göz önüne alarak yapmış olduğu araştırmasında öğrencilerin empatik beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca McClelland, kişilerin empati kurma becerileri ile cinsiyetleri arasında ilişki bulunmadığını belirtirken, Kallipuska, annelerin babalara, kızların ise erkeklere oranla daha fazla empati kurma becerisine sahip olduklarını belirtmiştir (8).

Takım sporu yapan farklı deneyimlere sahip olan sporcuların takım birliktelik düzeyleri incelendiğinde deneyimsiz sporcuların deneyimli sporculara göre takım birliktelik düzeyleri daha yüksek bulunmuştur ($F=3.4533, p<0.005$). Bu da bize deneyim arttıkça takım sporcularının daha çok kendilerini düşündüklerini çağırıştırıyor. Bu durum takım başarısı için olumsuz olarak değerlendirilebilir.

Takım sporu yapan sporcuların anne eğitimleri göz önüne alınarak yapılan çalışmada, anneleri yüksek eğitim alan sporcuların düşük eğitim alanlara göre empatik düzeyleri daha yüksek bulunmuştur ($F=4.3122, p<0.05$). Bu da bize anne eğitimlerinin yüksek olması çocuklarının empatilerinin yüksek olmasına neden olduğunu göstermektedir.

DORAK, F., VURGUN, N., "Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi"

Takım sporu yapan sporcuların anne eğitimleri göz önüne alınarak yapılan araştırmada, anneleri yüksek eğitim alan sporcuların düşük eğitim alanlara göre takım birliktelik puanları daha yüksek bulunmuştur ($F=2.9418$, $p<0.05$). Burada da anne eğitimlerinin yüksek olması sporcuların takım birlikteliği puanlarının yüksek çıkmasına neden olabileceği görüşü öne sürülebilir.

Bu sonuçlara göre önerilerimiz:

Takım sporcularının empati düzeyleri artırılmalı

Erkek sporcuların empati düzeylerini geliştirecek çalışmalar yapılmalı

Deneyimli sporcuların takım birlikteliğini geliştirecek önlemler alınmalıdır.

KAYNAKLAR

1. ROGERS, C., Empatik Olmak Deđeri Anlaşılmamış Bir Varoluř Şeklidir. (çev.F.Akkoyun) A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi .16-1,103-124.,1983.
2. BUDAK ,S., Psikoloji Sözlüđü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara. 2000.
- 3.. BORKE , H., The developmentof empathy in chinese and American children between three and six years of age :A cross-cultral study.Devolopmental Psychology.p.9,102,108, 1973
4. TİRYAKİ, Ş., Spor Psikolođisi.Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama, Eylül Kitap ve Yayınevi., s.121, Ankara, 2000.
5. MORALI , S.,Takım Sporlarında ,Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi, Ege Üniversitesi Doktora Tezi., s.13,İzmir 1994.
6. ERKUŞ, A .,YAKUPOğLU, S., Spor Ortamında Empati Ölçeđi (SEM) Geliřtirme Çalışması.VI. Spor Bilimleri Kongresi Kitabı.3-5 Kasım., s.139, Ankara, 2000
7. KORKMAZ, N., Uludađ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.II.Uluslararası Spor Psikolođisi Sempozyumu, s.18, İzmir, 2001
8. AYDIN, A., Empatik Becerinin Çeřitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.Ege ÜniversitesiYüksek Lisan Tezi, İzmir, 1996